

tager det som Helhed, end ærede Medlemmer i Almindelighed ere tilbøjelige til at tænke. Maa jeg begynde med de Familier, hvor Børnebeskæftigelse aldeles ikke finder Sted. Det maa vi jo nemlig ikke glemme, at naar man hyppig fører Tale om det særdeles nyttige, der skal være ved, at Børnene hurtigt komme ind i Erhvervslivet, er det dog en Kendsgerning, at naar man kommer til et vist Antal Trin op ad Samfundsstigen, ønske Forældrene aldeles ikke nogen som helst Beskæftigelse for Børnene uden for Skolen, uden for Undervisningen og saa Leg, Idræt, Fritidslæsning og andet, som kan virke fremmende og forædlende paa Børnenes Udvikling. Det er en Kendsgerning, vi aldeles ikke kunne komme fra, hvormed det jo godt kan forenes, at man i den nyeste Tid stræber efter at gøre selve Undervisningen mere praktisk, end den har været hidtil, gennem Hovedregning for Drengene, gennem Husholdningsundervisning for Pigebørn. Selve Kendsgerningen, at man ikke ønsker erhvervsmæssig Beskæftigelse for sine Børn, er noget, der staa fast, og som ikke kan benægtes. Det er maaske forkert af Forældrene i de højere Samfundslag. Maaske fører det til, at deres Drengene blive til nogle Døgenigte, undertiden skeje de ud paa anden Maade og blive kjøbenhavnske Folketingsmænd. Det er imidlertid under alle Omstændigheder sikkert, at saaledes er Forholdet. Men det er lige saa sikkert, at det kun er et meget lille Mindretal af vort Folk, hvor man paa den Maade kan holde Børnene fri for enhver Beskæftigelse. Man behøver jo blot at se paa den ene Kendsgerning, at ved den kjøbenhavnske Folketælling den 1ste Februar 1895 var der af 81,500 private Husholdninger i Kjøbenhavn ikke mere end de 70,000, altsaa de syv Ottendedele, som ikke havde Raad til at holde noget som helst Tyende. Deri ligger jo allerede tilstrækkelig tydeligt, at Børnene i det allerstørste Antal af Familier meget tidlig ville tages i Beslag til Arbejde. Vel, den Gerning, som her først og fremmest ligger for, den indvendige Husgerning, er selvfølgelig en saadan, som det er til Gavn for Børnene at være beskæftiget med. Det er nyttigt for de fremtidige Arbejder- og Landbohustruer, at de tidlig vænne sig til at tage fat, for det ville de komme til at gøre senere hen i Livet. Men ud fra dette naturlige Grundlag, dette naturlige Hjemmearbejde, har der udviklet sig adskillige Ting, som ere af noget mere tvivlsom Art. Af den Løben Ærinder o. s. v., som Drengene jo dog

maaske hjemme maa være med til, og af det at gøre al mulig udvendig Gerning der, har der udviklet sig Bygang for fremmede. Af Tilsynet med deres egne Sødskende i Hjemmet udvikler sig det, at naar Pigerne blive en Smule større, komme de ud som Lillepiger. De to Forhold, Bygang og 2den Klasses Barnepigestilling, ere jo de to typiske Tilfælde for Børnebeskæftigelsen, i det mindste her i Kjøbenhavn. Det er nu ikke det, der er det værste, og der vilde jeg være fuldkommen enig i adskilligt af, hvad der blev sagt i Fjor; jeg tror, jeg sagde det selv, at det er et Omraade, hvor Forældre ville være de første til at protestere mod et Indgreb. Men Forholdene udvikle sig værre. Der er en anden Form, hvorunder Arbejdet i Hjemmet kan komme til at virke ret uheldigt. Naar Faderens Gerning er en saadan, at den kan finde Sted i Hjemmet — visse Slags Haandværk, visse Slags Industrivirksomheder, hvor Arbejdet kan tages hjem — vil det jo let udvikle sig til, at Børnene hjælpe til med Faderens Gerning. Det er maaske ikke nogen Ulykke, men det er en bekendt Sag, at der ud af dette andre Steder og maaske ogsaa, eller temmelig sikkert ogsaa her i Landet, har udviklet sig en meget uheldig Udpresning og i hygieinisk Henseende højst uheldige Forhold. Nu er det jo saa — det er jo noget, vi ikke kunne lægge Skjul paa — at jo skrapere vi gøre den egentlige Fabriklovgivning, desto stærkere vil Tendensen hos Fabrikherrene blive til at føre Fabrikvirksomheden over i Hus- eller Hjemmeindustriens Spor, hvor Kontrol dels slet ikke eksisterer, dels nødvendigvis er betydelig slappere og, for at vende tilbage til det statistiske Moment, jeg tror, at det vilde have været ønskeligt, om vi nu, da vi staa foran en saadan mere energisk Fabriklovgivning, havde haft Kundskab om, hvorledes den faktiske Stilling er i Øjeblikket. Jeg forudser nemlig Muligheden af, at vi senere, hvis lignende uheldige Forhold skulle indsnige sig her som i den londonske Beklædningsindustri, ville blive nødte til at gribe ind derimod, og saa vilde det, mener jeg, have været ønskeligt, om vi havde vidst, hvorledes den nuværende Stilling er. Det er nu ikke sket, og jeg tilstaa, at Indenrigsministeren i Motiverne til Lovforslaget har givet gode Grunde for, at han ikke er gaaet den Vej. Han har kunnet anvende det efter forrige Rigsdags-samling fremkomne Hæfte af statistisk Tabelværk og Udfaldet af Erhvervstællingen i Danmark i 1897, og han er paa